

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om en demokratisk og social ØMU med fællesskabsmetoden

(Initiativudtalelse)

(2016/C 013/07)

Ordfører: Gabriele BISCHOFF

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 19. februar 2015 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»En demokratisk og social ØMU med fællesskabsmetoden«.

(initiativudtalelse)

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 10. juli 2015.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 510. plenarforsamling den 16.—17. september 2015, mødet den 17. september 2015, følgende udtalelse med 161 stemmer for, 6 imod og 10 hverken for eller imod:

»EU skal være et borgernes fællesskab, ikke bankernes. Dets funktionsmåde er demokratiet, og dets fremtid er social retfærdighed«⁽¹⁾.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. En ægte stabilisering af Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU) kan kun lykkes, hvis manglerne ved ØMU'ens arkitektur fjernes og der dermed tages fat på store reformer. Dette kræver en ændring af traktaterne på et konvent. Da dette næppe er realistisk før 2018, må der indtil da træffes andre foranstaltninger for at gøre ØMU'en mere demokratisk og social inden for rammerne af de eksisterende traktater og sørge for, at de regler, man selv har vedtaget, overholdes.

1.2. Jo længere den nuværende sparepolitik, som primært sigter på udgiftsbesparelser, varer ved uden et effektivt investeringsprogram for indtægter gennem vækst til sikring af social samhørighed og solidaritet, jo tydeligere bliver det, at den voksende sociale ulighed truer Europas økonomiske integration og velstand.

1.3. Fortsættelsen af den nuværende kurs kan derfor ikke være en mulighed. I stedet skal den sociale, politiske og økonomiske samhørighed styrkes, så man undgår en opløsning af euroområdet. EØSU er enig i, at der skal tages større hensyn til forskellene i økonomierne i ØMU-landene, og at der skal gennemføres afbalancerede strukturreformer i de nævnte lande ud fra de krav, som en monetær union stiller, og i samklang med nationale behov for at sikre den nødvendige konvergens. EØSU mener desuden, at det er absolut nødvendigt med en kortsigtet efterspørgselsstyring.

1.4. EØSU går ind for en stærkere »parlamentarisering« af euroområdet via et stort udvalg i Europa-Parlamentet med alle parlamentarikere fra euroområdet og dem, som ønsker at tiltræde det (26 medlemsstater), kombineret med en stærkere dialog mellem parlamentarikere fra euroområdet om ØMU-spørgsmål (COSAC+). Dette sættes i gang inden for en relativt kort frist.

1.5. EØSU henviser til, at nogle af de økonomiske mål i de seneste års økonomiske styring skal bringes i bedre overensstemmelse med EU's socialpolitiske mål i henhold til artikel 4, stk. 2, i TEUF. Eventuelle indbyrdes modstridende målsætninger mellem de økonomiske og sociale mål skal fjernes. Alle foranstaltninger i det europæiske semester skal — i henhold til den horisontale sociale klausul — underkastes en social konsekvensvurdering. Resultaterne skal offentliggøres og diskuteres på nationalt og europæisk niveau. EØSU kan understøtte dette inden for rammerne af sine kompetencer

⁽¹⁾ Heribert Prantl »Europa — drøm eller mareridt«, foredrag i Ludwigsburg den 14.7.2013.

1.6. Overvindelse af divergenser i den måde, arbejdsmarkedene, løndannelsessystemerne og de sociale systemer fungerer på, spiller en vigtig rolle for en demokratisk og social ØMU.

1.7. EØSU er af den overbevisning, at en makroøkonomisk dialog i euroområdet (MED-EURO) kan yde et væsentligt bidrag til en demokratisk og social videreudvikling af ØMU'en, hvis resultater og konklusioner skal medtages både ved udarbejdelsen af den årlige vækstundersøgelse, resultattavlen og de landespecifikke henstillinger.

2. Udfordringer og kriterier for en demokratisk og social ØMU

2.1. EØSU har afgivet flere udtalelser for at fremsætte specifikke forslag til, hvordan ØMU'en kan udformes bedre. Mens nogle af disse udtalelser opridser fremtidsscenerier, koncentrerer denne udtalelse sig om at stille forslag til, hvordan den demokratiske og sociale udformning af ØMU'en inden for fællesskabsmetodens rammer hurtigst muligt kan videreudvikles på en sådan måde, at den demokratiske robusthed forbedres, og man lever op til de sociale forpligtelser, der er fastsat i traktaterne. Det er næppe sandsynligt, at der vil blive taget reelle skridt til mere omfattende traktatændringer før 2018. Samtidig er der fortsat grund til at frygte, at de mellemstatslige instrumenter, navnlig finanspagten, udhuler fællesskabsmetoden og fremmer en spaltning af Europa⁽²⁾. Jo længere sparepolitikken, som primært sigter på udgiftsbesparelser, varer ved uden i det mindste at blive suppleret med et investeringsprogram og foranstaltninger for vækstskabelse til sikring af social samhørighed og solidaritet, jo tydeligere bliver det, at den voksende sociale ulighed truer Europas økonomiske integration og velstand.

2.2. Krisen i euroområdet har blotlagt Den Monetære Unions konstruktionsfejl. Fordi man fra starten har forsømt at afstemme de forskellige nationale økonomiske politikker med hinanden, har medlemslandene i Den Monetære Union på mange punkter udviklet sig i forskellige retninger⁽³⁾.

2.3. Den mellemstatslige fremgangsmåde syntes under krisen at være den eneste mulighed for hurtigt at få vedtaget vigtige ØMU-instrumenter som finanspagten, fordi enkelte medlemsstater ikke ville have accepteret en traktatsændring. På den ene side er nogle instrumenter blevet forbedret under krisen. På den anden side er der konsensus om, at der indtil videre mangler en tilstrækkelig parlamentarisk evne til at forme og kontrollere ØMU'en. Det drejer sig nu om at ændre dette for at opnå en mere sammenhængende integrationspolitik. Gruppen af udenrigsministre⁽⁴⁾ anbefalede derfor allerede i 2012 i forbindelse med alle foranstaltninger at sikre »fuld demokratisk legitimitet og ansvarlighed« og dermed styrke samarbejdet mellem EP og de nationale parlamenter⁽⁵⁾. Kommissionen foreslår i sin plan for en udbygget ØMU at bygge videre på traktaternes institutionelle og juridiske ramme. Eurogruppen kan så gå foran med specifikke foranstaltninger, hvis disse skridt står åbne for alle medlemsstater.

2.4. I den europæiske politiske praksis er det i stadig større omfang mellemstatslige løsninger som finanspagten, der er slået igennem, hvorved risikoen for, at der opstår et »sideløbende folkeretligt system«, øges. Van Rompuy-rapporten, som kom i december 2012, pegede på, at det er vigtigt med en fælles forståelse, hvis man vil gennemføre større reformer. Den pegede desuden på behovet for en høj grad af social samhørighed, stærk deltagelse fra såvel Europa-Parlamentet som de nationale parlamenter og en fornyet dialog med arbejdsmarkedets parter. Medlemsstaternes ansvarlighed (ejerskab) skal også forbedres. Den daværende formand for Rådet⁽⁶⁾ bragte den sociale dimension og den særlige rolle for arbejdsmarkedets parter ind i debatten, som hidtil især havde drejet sig om økonomiske og budgetpolitiske spørgsmål samt den manglende demokratiske legitimitet.

⁽²⁾ *The EP, the Fiscal compact and the EU-institutions: a »critical engagement«*; Elmar Brok (EVP, DE), Roberto Gualtieri (S&D, IT) og Guy Verhofstadt (ALDE, BE).

⁽³⁾ Europa-Kommissionen: *Employment and Social Developments in Europe 2014*, 15. januar 2015, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7736>

⁽⁴⁾ Endelig rapport fra gruppen om Europas fremtid af 17.9.2012, bestående af udenrigsministrene fra Belgien, Danmark, Tyskland, Frankrig, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Østrig, Polen, Portugal og Spanien.

⁽⁵⁾ *Ibid*, side 2 f.

⁽⁶⁾ I tæt samarbejde med Barroso, Juncker og Draghi.

2.5. Efter valget til Europa-Parlamentet i 2014, hvor kommissionsformanden således var blevet styrket ved demokratiske valg, blev der fremlagt nye diskussionsforslag:

a) Analysenotatet fremlagt den 12. februar 2015 af de fire formænd om »Forberedelse af de næste skridt til en bedre økonomisk styring i euroområdet«⁽⁷⁾;

b) De fem formænds rapport om »Gennemførelse af Europas Økonomiske og Monetære Union« af 22. juni 2015⁽⁸⁾

2.6. EØSU tager disse forslag til efterretning og vil vurdere dem ud fra, hvorvidt de bidrager til at videreudvikle den økonomiske styring til en social, demokratisk, solidarisk og politisk union, som garanterer EU-borgernes og arbejdsmarkedsparternes passende deltagelse.

2.7. EØSU er af den opfattelse, at ØMU'en har brug for en virkelig styrkelse af samarbejdet inden for Fællesskabet, sådan som det også til dels beskrives i Kommissionens plan. Dermed ville man — ved at udvide efterspørgslen i stedet for at kvæle den — opnå, at de enkelte landes økonomiske kapacitet ville nærme sig hinanden inden for en voksende og blomstrende økonomi. Til dette hører en tilnærmelse af sociale standarder og arbejdstagerrettigheder i et fremtidsorienteret perspektiv.

2.8. Sameksistensen af fællesskabsmetoden, mellemstatslige initiativer (herunder finanspagten) og nye »mellemløber« som følge af Kommissionens eller EU-Domstolens tilsynsopgaver i forbindelse med gennemførelsen af mellemstatslige aftaler har betydet, at der er opstået en ny uoverskuelighed, hvad aktørerne, deres legitimitet og ansvarsområder angår. Hermed umuliggøres gennemsigtigheden og den fulde demokratiske kontrol. Dette har været meget kritiseret. Under krisen måtte valget nemlig i høj grad falde på de hurtige løsninger, men altid med det erklærede mål, at de enkelte folkeretlige aftaler skulle overføres til fællesskabsmetoden. Hvis det står til de fem formænd, vil dette forsætte sådan indtil 2018. I følge tidsplanen bliver spørgsmålet om fuld demokratisering af ØMU'en således yderligere udsat, og spørgsmålet om den politiske union er fortsat underbelyst i rapporten. Indtil da skal dialogen i det europæiske semester mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Eurogruppen samt mellem henholdsvis de nationale parlamenter og Kommissionen og mellem de nationale parlamentsmedlemmer og medlemmerne af Europa Parlamentet (COSAC) føre til øget tillid og fælles foranstaltninger. I den forbindelse henviser EØSU til, at en bedre dialog ikke kan erstatte integrationspolitikken. Fællesskabsmetoden bør styrkes igen og bør i stedet for sameksistensen af forskellige folkeretlige retsordener være grundlaget for en velfungerende ØMU.

3. Bedre ØMU-governance gennem større deltagelse, gennemsigtighed og ansvarlighed

3.1. En bedre inddragelse af arbejdsmarkedets parter kan føre til en bedre styring af ØMU'en, og den strukturerede dialog med civilsamfundet bidrager til at forbedre den demokratiske robusthed. EØSU er parat til at spille en særlig rolle i denne forbindelse og stille sine erfaringer og ressourcer til rådighed, hvilket f.eks. allerede er tilfældet i 2020-strategien⁽⁹⁾.

3.2. Især spørgsmålet om arbejdsmarkedets parter »ejerskab«, som rådsformand Van Rompuy bragte på banen, ser ud til at blive langt mere vanskeligt, især fordi arbejdsmarkedets parter — til forskel fra regeringerne — hidtil kun i meget utilstrækkeligt omfang har været involveret i udformningen af de økonomiske og politiske målsætninger og instrumenter. Hvordan kan det da lykkes at få dem til at medvirke til en politik, hvis detaljer de kun har ringe indflydelse på? Som arbejdsmarkedsparter og erhvervsdrivende har de afgørende indvirkning på prisniveauet og prisstabiliteten. ØMU'en fastsætter herved den overordnede ramme for deres forskellige løndannelsessystemer og udformningen af arbejdsmarkeds- og socialpolitikken.

⁽⁷⁾ »Preparing for Next Steps on Better Governance in the Euro Area«, Analytical Note by Jean Claude Juncker in close cooperation with Donald Tusk, Jeroen Dijsselbloem and Mario Draghi, uformelt rådsmøde den 12. februar 2015.

⁽⁸⁾ De fem formænds rapport, Gennemførelse af Europas Økonomiske og Monetære Union, http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/5-presidents-report_de.pdf

⁽⁹⁾ EØSU-udtalelse »Status vedrørende Europa 2020-strategien« (EUT C 12 af 15.1.2015, s. 105).

3.3. Kommissionen fremlagde i 2013 sin meddelelse om ØMU'ens sociale dimension⁽¹⁰⁾ og tog spørgsmålet om utilfredsheden hos civilsamfundets aktører op. »Problematiske« økonomiske udviklinger skal registreres og afhjælpes tidligt, da vedvarende sociale uligheder kan true ØMU'ens finansielle og økonomiske stabilitet. I de efterfølgende debatter viste det sig, at der er to forskellige »skoler«. Den ene mener, at ØMU'ens sociale dimension er en supplerende valgfri søjle, der — modsat de obligatoriske budgetpolitiske og økonomiske procedurer — har en frivillig karakter. Andre, herunder EØSU, henviser til, at nogle af de økonomiske mål er i strid med EU's socialpolitiske mål i henhold til artikel 4, stk. 2, i TEUF, og at disse konflikter mellem målsætninger må afdækkes og udryddes.

3.4. Kommissionen ønsker i højere grad at inddrage arbejdsmarkedets parter og drøfte lønudvikling og overenskomstforhandlinger. Det har den allerede taget tilløb til flere gange. Den ønsker dog også at drøfte det europæiske semester med arbejdsmarkedets parter, og den opfordrer til bedre inddragelse af arbejdsmarkedets parter i medlemsstaterne. EØSU selv har fremlagt nogle meget konkrete forslag til, hvordan arbejdsmarkedets parter kan inddrages bedre i den økonomiske politiske styring (SOC/507)⁽¹¹⁾. I det mindste kan den nye arbejdsfordeling i Kommissionen, især næstformand Valdis Dombrovskis' udvidede ansvarsområde, ses som et indicium for, at man er mere opmærksom på at inddrage arbejdsmarkedets parter.

4. Forslag og evaluering

4.1. Formændenes rapport

4.1.1. EØSU antager, at rapporten »Gennemførelse af Europas Økonomiske og Monetære Union«⁽¹²⁾, som blev fremlagt af de fem formænd den 22. juni 2015⁽¹³⁾, kan være retningsgivende for den videre udvikling af strukturerne til den økonomiske styring i Europa. Det er EØSU's opfattelse, at der på grund af de vedvarende uligheder og for at skabe tillid er behov for en mere effektiv og demokratisk styring af den økonomiske politik, især i euroområdet⁽¹⁴⁾. Men analysen er baseret på indholdsmæssigt delvis forkerte forudsætninger, hvilket kan føre til problematiske konklusioner, selv om der er nogle rigtige punkter: Uden kurskorrektioner vil sparepolitikken fortsætte og føre til yderligere besparelser samt nedskæringer i løn og sociale ydelser. Det anerkendes ganske vist, at mindsteforudsætningerne for ØMU'ens overlevelsessevne på lang sigt endnu ikke er nået, men den anbefalede intensivering og fortsatte institutionalisering af den hidtidige antikrisepolitik skal alligevel fortsættes. Dette er efter EØSU's opfattelse selvmodsiggende.

4.1.2. Den aktuelle, katastrofale økonomiske situation i euroområdet (også i forhold til USA og Japan) relateres ikke til den vedvarende antikrisepolitik, men til nogle medlemsstaters manglende konkurrenceevne som følge af divergerende lønudviklinger og underskud på de statslige budgetter. EØSU beklager, at man ignorerer udfordringerne for den makroøkonomiske politik på kort sigt, såsom inflation og deflation samt den fejlslagne anticykliske politik fra 2010 og en for svag efterspørgsel, og at man ønsker at fortsætte en i vidt omfang asymmetrisk tilpasningspolitik. De fem formænd tager dog slet ikke højde for det grundlæggende problem, der blev åbenlyst under krisen, nemlig at euroområdet i modsætning til USA, Japan og Det Forenede Kongerige som helhed mangler en »långiver i sidste instans«.

4.1.3. Man tager slet ikke hensyn til centralbankernes forskellige modeller, som gav USA og Det Forenede Kongerige en forholdsvis hurtig genopretning, men som i Europa i første omgang forværrede situationen. I stedet for en anticyklisk stabiliseringspolitik skal de eksisterende economic governance-instrumenter bl.a. styrkes ved hjælp af nationale konkurrenceråd, hvis fokus ligger på nedbringelsen af gælds niveauerne (»deleveraging«) og en produktivitetsoverretet lønudvikling. EØSU beklager, at muligheden for at kontrollere grundlaget for det eksisterende regelsæt for dets langsigtede bæredygtighed og supplere det med et stærkere fælleseuropæisk perspektiv ikke er blevet udnyttet.

⁽¹⁰⁾ COM(2013) 690, *Styrkelse af Den Økonomiske og Monetære Unions sociale dimension*.

⁽¹¹⁾ EØSU-udtalelse »Den sociale dialog's struktur og organisation i forbindelse med en egentlig Økonomisk og Monetær Union (ØMU)« (EUT C 458 af 19.12.2014, s. 1).

⁽¹²⁾ Kommissionens formand, formanden for Det Europæiske Råd, formanden for Europa-Parlamentet, formanden for Eurogruppen og formanden for Den Europæiske Centralbank.

⁽¹³⁾ Jf. fodnote 8. I det efterfølgende vil kun de emner i rapporten, der er af relevans for udtalelsen, blive belyst.

⁽¹⁴⁾ EØSU-udtalelse »Fuldførelse af ØMU'en: den politiske søjle« (EUT C 332 af 8.10.2015, s. 8.)

4.1.4. EØSU beklager, at årsagen i følge formændene til, at den økonomiske udvikling har været markant dårligere end forventet, ene og alene er, at de nye mekanismer under den økonomiske styring samt tilpasningsprogrammerne i kriselandene ikke finder tilstrækkelig anvendelse og ikke er relevant udformet. Medlemsstaternes overdrevne fokus på strukturreformerne og den prismæssige konkurrenceevne i forbindelse med den tilsigtede monetære union (første kapitel) tager ikke højde for, at strukturreformer og løndannelse permanent er genstand for forhandlinger og problemløsninger på lokalt niveau, der følger en række demokratiske principper. De fem formænd placerer sig dog som eksterne aktører med et ønske om at bringe medlemsstaterne nærmere vilkårligt definerede benchmarks uden at styrke den demokratiske legitimitet i den henseende og skabe et »ownership«.

4.1.5. Derfor frygter EØSU, at det manglende perspektiv i rapporten, hvad angår en fuldgyldig finanspolitisk union, kommer til at forringe euroområdet legitimitet yderligere i medlemsstaterne, især fordi deres »mere af samme medicin«-tilgang ikke medfører en forbedring af borgernes økonomiske velstand, og det nationalstatslige perspektiv stadig er det altdominerende. De foreslåede foranstaltninger for arbejdsmarkedsintegration og socialsystemer er efter EØSU's mening helt og aldeles utilstrækkelige. Det skyldes bl.a. det faktum, at disse foranstaltninger anses for underordnede, hvilket ikke modsvarer formændenes udtalelser om at ville opnå en »social AAA-rating« for euroområdet. EØSU anser udviklingen af en social union for en integreret del af en demokratisk og social ØMU og ikke som et vedhæng.

4.2. *Bruegel-analysen og forslag* ⁽¹⁵⁾

4.2.1. Den europæiske tænketank Bruegel slår fast, at ØMU'en fra begyndelsen var præget af store forskelle i de økonomiske, sociale og politiske betingelser, hvilket er årsagen til de politiske fejl i medlemsstaterne og en uhensigtsmæssig europæisk økonomisk styring. Rapporten foreslår en reform af den nationaløkonomiske styring på områderne bankunion og makroøkonomisk tilsyn med finanssektoren, forhindring af store divergenser for enhedslønomskostningerne og en finanspolitisk styring, som kan stille bæredygtige budgetter for enkelte medlemmer og ressourcer til rådighed i tilfælde af en bank- og statsgælds-krise. EØSU har i den seneste tid fremsat lignende forslag i sine udtalelser ⁽¹⁶⁾.

4.2.2. Kapitalstrømme fra overskudslandene har været medvirkende til en overophedning i underskudslandene med deraf følgende nominelle lønstigninger. De finansielle uligheder har hidtil fået for lidt opmærksomhed. Dette stemmer ikke overens med målet om en udvidet integration af finansmarkederne.

4.2.3. Den procykliske finanspolitik i perioden 2011-2013 og fraværet af en anticyklisk finanspolitik i 2014 har medført en unødigt yderligere forværring af den sociale nød ⁽¹⁷⁾. Derfor skal der politisk ved siden af de nødvendige strukturreformer også åbnes perspektiver for mennesker, f.eks. gennem gunstige rammebetingelser for private investeringer, for på lang sigt igen at skabe beskæftigelse. Derudover bør man politisk træffe foranstaltninger til at styrke konkurrenceevnen for at skabe indkomst og velstand, som garanterer alle social stabilitet. EØSU tilslutter sig derfor udtrykkeligt den konklusion, at der på kort sigt er et presserende behov for at øge den samlede efterspørgsel og inflationen. Desuden skal ECB aflastes for de finanspolitiske opgaver og tilpasningen af enhedslønomskostningerne, som ikke ligger inden for bankens mandat, men som den de facto udøver på grund af de øvrige institutioners politiske uvirksomhed.

4.2.4. Efter EØSU's opfattelse er det nødvendigt med intensiverede anstrengelser for at adressere principielle spørgsmål om demokratisk legitimitet. EØSU arbejder kraftigt for en fuld »parlamentarisering« af euroområdet (et stort udvalg i Europa-Parlamentet med alle parlamentarikere fra ØMU-landene og dem, som ønsker at tiltræde euroområdet). Desuden skal dialogen mellem euroområdets parlamentarikere om ØMU-spørgsmål inden for rammerne af COSAC forbedres ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁵⁾ André Sapir, Guntram Wolff: *Euro-area governance: what to reform and how to do it*, 27.2.2015, <http://www.bruegel.org/publications/publication-detail/publication/870-euro-area-governance-what-to-reform-and-how-to-do-it/>

⁽¹⁶⁾ EØSU-udtalelser, Fuldførelse af ØMU'en — Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs forslag til den næste europæiske valgperiode (EUT C 451 af 16.12.2014, s. 10); Fuldførelse af Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU): den politiske søjle (EUT C 332 af 8.10.2015, s. 8).

⁽¹⁷⁾ Zsolt Darvas og Olga Tschekassin, *Poor and under pressure: the social impact of Europe's fiscal consolidation*, Bruegel Policy Contribution 2015/04, marts 2015.

⁽¹⁸⁾ Se fodnote 14.

4.2.5. COSAC gjorde i 2014 selv opmærksom på, at mange parlamenter endnu ikke er tilstrækkeligt inddraget, og udtrykte bekymring over, at forbindelsen mellem borgerne og EU dermed er kappet. De opfordrer Kommissionen og Rådet til sammen med parlamentsmedlemmerne at afhjælpe dette gennem konkrete forslag⁽¹⁹⁾. De inddragelsesformer, der er fastsat i finanspagtens artikel 13, går ganske vist i den rigtige retning, men de er ikke vidtrækkende nok til at sikre en ægte parlamentarisering.

4.3. *Større ansvar til alle økonomiske aktører*

4.3.1. Fjernelse af divergenser i den måde, arbejdsmarkedene, løndannelsessystemerne og de sociale systemer fungerer på, spiller en vigtig rolle for en demokratisk og social ØMU. På kort sigt forekommer det ikke realistisk at skabe et føderalt system med et fælles europæisk arbejdsmarked samt fælles institutioner og sociale systemer som i USA. Derudover bør proceduren i forbindelse med makroøkonomiske ubalancer (MIP) styrkes symmetrisk, idet arbejdsmarkedets parter bør inddrages.

4.3.2. EØSU henviser til, at nogle af de økonomiske mål i de seneste års økonomiske styring skal bringes i bedre overensstemmelse med EU's socialpolitiske mål, og eventuelle indbyrdes modstridende målsætninger mellem de økonomiske og sociale mål skal elimineres. Alle foranstaltninger i det europæiske semester skal — i henhold til den horisontale sociale klausul — underkastes en social konsekvensvurdering. Resultaterne skal offentliggøres og diskuteres på nationalt og europæisk niveau. EØSU kan understøtte dette inden for rammerne af sine kompetencer

4.3.3. De fem formænd taler i deres rapport om en økonomisk, finanspolitisk og politisk union uden at nævne målet om en social union. I følge formændene skal den unikke europæiske model styrkes. De taler dog ikke om den unikke europæiske socialmodel. Der gøres godt nok et forsøg på at fremmane et billede af den »sociale AAA-union« — som mål inden for rammerne af en udbygget ØMU — men formuleringen er temmelig vag. De sociale elementer omtales højst som supplement eller i forbindelse med mere åbne arbejdsmarkeder i medlemsstaterne. Kerneelementerne er et minimumsniveau af socialsikring, effektive socialsystemer i medlemsstaterne og nye arbejdsretlige flexicurity-initiativer, uden at dette dog bliver videre uddybet.

4.3.4. Medlemsstaternes regeringer bærer et stort ansvar for at videreudvikle en demokratisk og social ØMU. Det samme gælder for arbejdsmarkedets parter på nationalt og europæisk niveau, for hvilke ØMU'en er den overordnede ramme for deres forskellige løndannelsessystemer og udformningen af arbejdsmarkeds- og socialpolitikken. Som økonomiske og samfundsmæssige aktører har de et stort medansvar for at overholde ØMU'ens fælles stabilitetsmål.

4.3.5. EØSU konstaterer endnu en gang, at en monetær union med forskellig pris- og lønudvikling i medlemsstaterne nødvendigvis må føre til ubalancer mellem regioner i samme valutaområde, hvor eksterne rystelser kan resultere i en social og politisk krise og forstærke ulighederne yderligere⁽²⁰⁾. Det er derfor EØSU's opfattelse, at der ikke er nogen vej uden om en seriøs debat om en solid arkitektur for ØMU'en, som indbefatter en enighed om de økonomiske og sociale målsætninger samt en aftalt styring⁽²¹⁾. På denne baggrund konkluderer EØSU, at EU's makroøkonomiske dialog (MED) har behov for at blive styrket og uddybet inden for euroområdet.

4.3.6. Den makroøkonomiske dialog blev sat i verden af Det Europæiske Råd i Köln (juni 1999) for at opnå et varigt vækst- og stabilitetsorienteret makroøkonomisk policy mix, dvs. et gnidningsfrit samspil mellem lønudviklingen og penge- og finanspolitikken. I dag er dens målsætninger mere aktuelle end nogensinde: større vækst og beskæftigelse med bevarelse af prisstabiliteten, udnyttelse af produktionspotentialet og forøgelse af den potentielle vækst⁽²²⁾. EØSU beklager, at dette instrument gennem årene er blevet udvandet og siden krisens begyndelse ikke er blevet brugt til at demokratisere de økonomiske styringsinstrumenter og øge bevidstheden om ejerskab i hele ØMU'ens valutaområde.

⁽¹⁹⁾ Henstillinger fra det XLIX. COSAC-møde — Dublin, juni 2014.

⁽²⁰⁾ EØSU, De sociale konsekvenser af lovgivningen om den nye økonomiske styring, 2012 (EUT C 143 af 22.5.2012, s. 23).

⁽²¹⁾ Jf. fodnote 14.

⁽²²⁾ Resolution med den europæiske beskæftigelsespagt, vedtaget på Det Europæiske Råds møde i Köln den 3.—4. juni 1999.

4.3.7. EØSU er af den overbevisning, at en makroøkonomisk dialog for euroområdet (MED-EURO) kan yde et væsentligt bidrag til en demokratisk og social videreudvikling af ØMU'en, hvis kredsen af deltagere i dialogen lever op til dens krav. For at sikre dialogen inden for MED-EURO er det nødvendigt at begrænse deltagerantallet. Ud over repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, Den Europæiske Centralbank, Eurogruppen og Kommissionen (under fuld respekt for deres autonomi og uafhængighed) bør også formanden for Europa-Parlamentets Økonomi- og Valutaudvalg deltage ligeberettiget i dialogen.

4.3.8. MED-EURO bør efter EØSU's opfattelse mødes mindst to gange om året og blive en integreret del af ØMU'ens økonomiske styring. Der skal derfor tages hensyn til dens resultater og konklusioner både i forbindelse med udarbejdelsen af den årlige vækstundersøgelse og i forbindelse med resultattavlen og de landespecifikke henstillinger. Hvis man anskuer den samlede penge-, budget- og lønpolitik i ØMU'en, kan der skabes tillid og mere konvergens uden at indskrænke den frie forhandlingsret. Dette kan i analogi med »Stabilitets- og vækstpakten« føre til en højere grad af gennemsigtig (egen-) forpligtelse for alle økonomiske aktører og kunne fungere som en »stabilitets- og beskæftigelsespagt«. EØSU understreger i denne forbindelse, at det er vigtigt med et gnidningsfrit samspil mellem penge- og budgetpolitik og lønudvikling for at opnå større vækst og beskæftigelse, hvilket ville styrke tilliden til Den Monetære Union.

4.3.9. Den valgte tilgang adskiller sig således fra de fem formænds forslag om — i lighed med forslaget fra Bruegel — at etablere nationale konkurrenceinstitutioner til ledsagelse af løndannelsesprocesserne på nationalt plan. I henhold til de fem formænds forslag skal disse nationale konkurrenceinstitutioner endvidere koordineres på europæisk niveau. Det ville have været en god idé at høre arbejdsmarkedets parter, inden rapporten blev fremlagt. I sin nuværende form er der ringe udsigter til, at formændenes forslag kan blive gennemført med succes.

4.3.10. Perspektiver: Uden dybtgående institutionelle og politiske reformer vil ØMU'en altid være skrøbelig. Udvalget er yderst bekymret for EU's stabilitet, fordi de nødvendige reformer — med eller uden traktatændringer — altid først bliver gennemført i sidste øjeblik og under stort pres (ofte fra markederne). Det drejer sig om på ny at styrke det sociale, politiske og økonomiske sammenhold i EU og videreføre en sammenhængende økonomisk og valutamæssig integration som grundlaget for en velfungerende ØMU. Uden modige parlamentsmedlemmer, politikere og arbejdsmarkedsparter, som leder debatten med civilsamfundet på såvel nationalt som europæisk plan og kæmper for de bedste løsninger, vil det ikke lykkes at opnå en velfungerende ØMU.

Bruxelles, den 17. september 2015.

Henri MALOSSE
Formand for
Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg